

Kære lodsejer / kæmpebjørneklo-”vært”

Kæmpebjørneklo 2011

Roskilde Kommune forpligter dig gennem en indsatsplan til at bekæmpe de kæmpebjørneklo, der vokser på din ejendom. Senest 1/5, 1/6, 1/7 og 15/8.

Det første afgørende -for planen, og for *dit besvær* med opgaven- er at **undgå al frøspredning i år.**

Det næste er naturligvis at få udryddet **alle planterne på lidt længere sigt.** Det kan sagtens opnås, men det tager nogle år.

Autoriseret rådgivning

Som du måske ved, er jeg i år hyret af kommunen - både til at holde øje med udviklingen på alle ejendomme, og til at rådgive alle, der ønsker det, om effektive og sikre metoder og strategier. Og *eventuelle fornuftige afvigelser* fra de 4 tidsfrister.

Efter første besigtigelse tror jeg at du, ligesom mange andre, nok kan have gavn af et par gode råd.

Du er meget velkommen til at ringe eller maile og få en snak. Også gerne en fælles besigtigelse og instruktion. Det er gratis. (Men egentlig bekæmpelse i praksis udfører jeg ikke på kommunens regning; den skal du i givet fald betale direkte for).

Det er også muligt, et eller flere af nedenstående tips kan være til hjælp.

Bevoksninger, arealer og mennesker er forskellige, så man kan dårligt generalisere. Derfor er den bedste rådgivning individuel. Alligevel er der visse fællestræk, og da jeg i 2010 kontrollerede næsten alle dengang kendte bevoksninger, fik jeg rimelige indtryk af, hvad der typisk gik godt og galt de forskellige steder:

Faldgruber:

1 Et mindre antal **blomstrende smuttere** betyder, at der spredes en masse nye frø. F.eks. fra et levende hegn eller udkanten af et krat. Trods god (og måske dyr) bekæmpelse af langt de fleste planter.

Det er ærgerligt, fordi det forlænger årrækken til arealet er befriet og på sigt giver et langt større ekstra arbejde, end det ville være at finde og tilintetgøre de sidste planter. F.eks. også enkelte planter udenfor en græsset indhegning.

2 Panikblomster giver en masse nye frø. Trods en omfattende grundbekæmpelse, f.eks. med slåning, men uden opfølgning.

”Panikblomster” skyder frem efter første slåning og en sjælden gang også efter anden. De sidder typisk meget lavere, og er mindre, så man ikke ser dem på afstand.

Alligevel kan de producere mange tusinde frø. Ca. 14 dage efter en slåning gennemgår man arealet og rodstikker alle panikblomstrende individer. Eller evt gentager man slåningen nogle gange

Også græssede arealer kan producere panikblomster hvis dyrene flyttes videre for tidligt.

3 ”Væltning” som en delvist mislykket maskinslåning. Man kører over arealet med et redskab, og planterne lægger sig ned, men en del af dem beholder rodkontakt og stængel, og overlever + producerer næsten lige så mange frø, som hvis man ikke havde ofret ressourcer på dem. Ærgerligt. Der er også eksempler på at planterne er dozet ud i sumpe og pilekrat. Herved forværres problemet markant, da en koncentreret bestand vokser op inde i det svært tilgængelige krat.

4. Se også afsnittet ”Gift?” sidst i dette brev (s 3-4).

Sikkerhed

Kæmpebjørneklo-saft indeholder furokumarin, som giver **lysoverfølsomhed**. Får man saft på huden og derefter sol, giver det kraftigt og meget **smertefuldt eksem**. Enkelte personer er generelt allergiske overfor kæmpebjørneklo, og bare dampe i luften i en bevoksning kan give symptomer.

Undgå saft på huden. Benyt altid arbejdshandsker til at berøre planterne. Bær fornuftig beklædning efter forholdene. Ved *fornuftige bekæmpelsesmetoder* er *almindeligt arbejdstøj* normalt fuldt tilstrækkeligt; blot hænder, arme, fødder og ben er dækket af tøj. Ved fornuftige metoder spredes giften nemlig ikke ukontrolleret.

Er uheldet ude, så vask øjeblikkeligt saften af. Medbring rigeligt vand, og evt sæbe og håndklæde. Lykkes det ikke, så søg væk fra solen og undgå den nogle dage.

Ufornuftige metoder er f.eks. alle former for **buskryddere og kratryddere**, som spreder skyer af frit **svævende mini-dråber**, der trænger ind overalt (og muligvis provokerer celleforandringer ved indånding). Undgå alle mekaniske roterende ryddere.

Knive, macheter, slagsværd o.l. kortskaftede skæreredskaber er også farlige. Man kommer for tæt på mulige saftsprøjt; især hvis redskaberne ikke er helt skarpe.

En skarp le, eller en **skarpt**lebet fliserenser eller andet på **langt skaft** kan bruges med omtanke.

I en tidligere **slået bevoksning** samler der sig saft i de hule stængel-stubbe. Den risikerer at sprøjte på buksebenet og gennembløde det. Så i slåede bevoksninger: Brug lange røjser, og se dig godt for.

Skærmbekæmpelse anbefales i mange skrifter. Det er af *mange* grunde en ret ufornuftig metode; bl.a. fordi man står tæt på store planter, og måske sårer dem over egen hovedhøjde. Vil du alligevel prøve, så ring lige til mig først, og få en grundig detaljeret snak om de helt specielle forhold.

Praktiske tips:

Planlæg i forhold til ferier og andet fravær.

Blomstringstiden falder normalt i juli. Bekæmpelsesfristerne er 1/5, 1/6, 1/7 og 15/8.

Jeg kontrollerer kort efter fristerne. Formålet med kontrollen er ikke at udstede påbud, men at hindre al frøspredning i 2011. Passer bekæmpelsestidspunktet dig dårligt, er det smart at gøre mig opmærksom på det. Har du ønsker / ideer til særlige fremgangsmåder (med tilhørende afvigelser fra de 4 frister), er jeg lydhør, og parat til at drøfte muligheder og omstændigheder. Hverken kommunen eller jeg er interesseret i påbud, advarsler, politianmeldelser osv, men i at alle kommer så nemt og effektivt som muligt igennem en fælles kommunal bekæmpelse af alle kæmpebjørneklo i kommunen.

Planlæg og prioriter indsatsen

Alt efter bevoksningens størrelse og karakter, og din tid og fysiske formåen, kan det gribes an på forskellige måder. Det vigtigste er altid at **undgå frø**. Og **et godt råd er at starte tidligt på året**. Det er de **største planter**, der har **størst risiko** for at producere frø i år. Så man kan vælge at dræbe planterne "oppefra og ned". F.eks. i april og maj måned rodstikke alle de største, og siden holde øje med om flere vokser sig store og modne nok til at blomstre. Bliver der i juni for mange blomsterplanter til, at man kan følge med, kan man evt. gå over til at hugge stænglerne på de blomstrende med en skarp le eller et skarpt redskab på et *langt skaft* (aht. sikkerheden). Og fjerne panikblomster ca. 14 dage efter.

Eller evt. få hele molevitten maskinslået med et kørende (ikke roterende) redskab til den tid. Og fjerne panikblomster ca. 14 dage efter.

Ring eller mail gerne og drøft en samlet plan og prioritering med mig. Der er flere muligheder....

Konkrete metoder

Det bedste redskab vil som hovedregel være en god spade (gerne letvægts, med smalt blad, som gerne må være skarpt). Med den kan man nemlig rodstikke planterne, hvorved de dør uden antydning af saftsprøjt. De kan ikke dele sig med rodudløbere ligesom skvalderkål, men dør, bare de øverste få cm af roden kommer med op. Ligger de og rører fugtig jord med rodstumpen, kan den dog slå rod igen.

Flader med småplanter i løs jord kan med fordel skuffes med et skuffejern. Gerne skarpslebent (med en almindelig fil). Også husdyr, pløjning, afdækning, selvudskygning mm er muligt. Undertiden.

Gift?

Kommunen *anbefaler* ikke gift, men forbyder det heller ikke. Husk dog at i moser og enge, og andre naturbeskyttede områder (efter naturbeskyttelseslovens §3) er det forbudt, ligesom man ikke må sprøjte nærmere end 2 m fra åbredder og søbredder, da bl.a. round-up er skadeligt for vandorganismer.

Valg af metode er dit eget som ansvarlig for bekæmpelsen. Og jeg *rådgiver* meget gerne om hvordan man undgår at giften bruges på de mange måder, som enten er nytteløse, eller ligefrem skaber større problemer, end de løser, og som nemt kunne være undgået.

Forskellige former for upraktisk giftbrug:

* Det er ikke tilladt at bruge **andre midler** end godkendte bekæmpelsesmidler. Og selvom køkkensalt, lampeolie, klorin, vaskemiddel, benzin eller bagepulver måske lyder dagligdags og

ufarligt, er det overhovedet ikke sikkert, det er spor ufarligt i naturen og i jordvand og grundvand.
* ”Smarte” metoder, hvor man **skærer stænglen over** og hælder noget ned i, kan **kun** bruges på planter, der har dannet blomsterstængel. Og *i reglen* er det faktisk *ikke* nemmere end rodstikning.

* Vil du gifte, så gør det **tidligt på året**. Jo længere hen på foråret, desto dårligere effekt (og større omkostning + besvær, i øvrigt). Og desto større fare for uheldige bivirkninger: Fx kan gift i blomstringstiden medføre at kæmpebjørnekloerne hurtigt modner deres frø, mens undervegetationen dør. Dermed *hjælper* man kæmpebjørnekloerne i konkurrencen fremover. Dét er *en del af* grunden til at de er øget så meget i netop den periode, hvor giftsprøjtning også øgedes.

Når planterne er små og relativt sarte går der mindre gift til, og anden vegetation kan nå at vokse op og hjælpe ved at konkurrere om lys, vand og næring.

Det siges, at **efter grundlovsdag er Round-up stort set virkningsløst**. Eller m.a.o: Forgift kun rosetplanter uden *anlæg til* blomsterstængel. Og husk: Jo før, des mindre planter, des mindre giftmængder, des mindre udgift, des mindre risiko for grundvand mm, og des bedre chancer for at andre planter vokser frem på stedet.

* **Ram præcist**. Ingen har *mere* glæde af en bar plet rundt om de sprøjtede planter, end de ventende kæmpebjørneklo-frø i jorden.

* **Pensl** hver enkelt hellere end at bredsprøjte. Igen for at undgå at slå konkurrenterne ihjel. Ofte er kæmpebjørnekloerne den art, som bedst modstår giften. Bredsprøjtning kan dog undtagelsesvis anvendes til at bekæmpe store, tætte bestande af kæmpebjørneklo på områder, hvor der ikke er bevaringsværdig natur og i god afstand fra våd natur.

* Undersøg om giften **reelt er** en fordel for dig.

Det tager ikke mange sekunder pr plante at rodstikke med en ugiftig spade og et par arbejdshandsker, og det er slet ikke så dårlig motion i fri luft og fuglesang. Store tætte bevoksninger kan reduceres en hel del med maskinslåning nogle gange årligt. Brug eventuelt *blandede strategier*, hvor sprøjtningen bruges på *nogle* delbevoksninger og tidspunkter, mens andre metoder er bedre på *andre*.

